

ANMELDELSER OG LITTERATURNYT

Ved universitetslektor, cand. mag. H. P. Clausen, arkivar, cand. mag. Ole Degn, overarkivar, mag. art. Vagn Dybdahl, universitetsadjunkt, cand. mag. Poul Enemark, arkivar, cand. mag. Finn H. Lauridsen, seminarieadjunkt, mag. art. Jakob Pasternak, amanuensis, cand. mag. Henning Poulsen, stud. mag. H. Schledermann, overarkivar, dr. phil. Viggo Sjøqvist, bibliotekar, dr. phil. Helge Sjøgaard og arkivar, cand. mag. Paul G. Ørberg.

P. V. Glob: Danske Oldtidsminder (Gyldendal, 1967). 275 s.

Den anden udgave af prof. Glob's bog fra krigsårene fremtræder som et nyt værk, selv om stoffet er det samme. Teksten er udvidet med en omtale af de nye fund fra den mellem-liggende tid, og man kan nu med bogen i hånden følge de vekslende kulturfaser, som de aftegner sig i landskabet gennem deres monumenter. En særlig anerkendelse fortjener fotografierne, der både æstetisk er fremragende og desuden støtter og ud-dyber tekstens oplysninger.

Bogen viser, hvor langt arkæologien er nået, men også hvor dens grænser ligger. I omtalen af jættestuefolkets modergudinde og i identificeringen af enkeltgravsfolket med den indoeuropæisk talende stamme er man uden for materialets bæreevne. Jordfundene kan ikke vise forskningen, hvilken ritus og mytologi der gav gudindens skikkelse indhold og værdi for dens dyrkere, og indoeuropæerne er stadig et lidt hypotetisk folkeslag, hvis sprog måske allerede ved år 2000 f. Chr. f. har været dialektalt og talt af flere indbyrdes somatisk afvigende stammer. Forudsætter man desuden denne forklaring på indvandringen, må man også gå ud fra, at der har været talt et fremmed sprog i Danmark, før enkeltgravsfolket kom herind, men den moderne sprogvidenskab har forlængst skrinlagt teorien om fo-

rekomsten af et fremmed sprog i landet. I hvert fald kan det ikke påvises.

Fremtidens problem vil blive udformningen af en helhedsopfattelse, der må støtte sig ligeligt på arkæologi, religionshistorie og sammenlignende sprogvidenskab, men forsøgene på at nå en sådan samlende forklaring har hidtil ikke været ubetinget heldige. Nye fremskridt i forskningen vil være nødvendige, hvis sikkerhed skal nås.

Helge Sjøgaard

Vikingerne i Paris. Beretninger fra 9. århundrede oversat og forklaret af Niels Skyum-Nielsen. (Selskabet til historiske kildeskrieters Oversættelse, Munksgaard, 1967). 146 s., ill.

Niels Skyum-Nielsen har i denne lille bog samlet og oversat de væsentligste kildesteder, der vedrører vikingernes angreb på Paris i årene 845, 856-57, 861 og 885-89. Enhver oversættelse af disse til dels meget vanskelige tekster er tillige en tolkning, og der er lagt megen omhu for dagen. Foruden sin egen erfaring har Skyum-Nielsen haft ældre franske og tyske oversættelser at støtte sig til, og i enkelte tilfælde har han rådspurgt danske filologer. De kommentarer, der ledsager teksten, vedrører i helt overvejende grad dateringsproblemer, identifikation af sted- og personnavne og

sproglige lån fra bibelen og de klassiske forfattere; det er m. a. o. en traditionel realkommentar. Kildekritiske, begrebsmæssige og kulturelle forhold omtales blot i enkelte noter. Selve indledningen fylder kun godt 5 sider og drejer sig udelukkende om, hvorvidt hovedparten af vikingerne var danske eller ikke, og om, hvilke dele af Paris, de erobrede.

Det må nok erkendes, at læserne vil få vanskeligt ved at vurdere disse kildeuddrags værdi ud fra andre og mere moderne synsvinkler. Dertil kræves i hvert fald, at man har et indgående kendskab til 800-tallets analogi, hagiografiske litteratur og efterligning af ældre tiders episke digtning. Imidlertid har vi med Skyum-Nielsens bog fået samlet kilderne i en udmærket oversættelse med realkommentar, og det er et godt udgangspunkt for videre studier. Lister over kildeudgaver og litteratur samt et person- og stednavneregister afslutter bogen.

H. Schledermann

Kjell Runquist: En medeltida räkne-mästare som skiljedomare i en aktuell tvistefråga. En jämförelse mellan Hallands- och Femernlistorna i Kung Valdemars jordebok. Hallandslistans kronovärderingsvärden. (Afhandling i Halland 1966. Hallands museum, Halmstad).

Danske historikere bør ikke glemme publikationerne fra de gamle danske områder i Sydsverige. I *Halland 1966* behandler fil. hed: dr. Kjell Runquist flere af de indviklede problemer omkring skatteangivelserne i Valdemars jordebog. Flere gange tidligere har han beskæftiget sig med denne kilde. Her søger han at vise, at jordebogens såkaldte »Hallandsliste« og »Femernliste«, kildens mest detaljerede skat-

telister, er opbygget efter fælles principper, og at de står i en klar organisk sammenhæng med hinanden. Han giver forslag til forklaring af de komplicerede udregningsprincipper i Femernlisten. Og han forsøger at bestemme Hallandslistens naturalieværdiangivelser, i polemik mod lektor Chr. B. Graversens artikel i *Historisk Tidsskrift*, 11. rk. V.

Ole Degn

H. Wiese & J. Böltz: Rinderhandel und Rinderhaltung im nordwesteuropäischen Küstengebiet vom 15. bis zum 19. Jahrhundert. (Gustav Fischer Verlag, Stuttgart 1966). 271 s.

Bogen indeholder to af hinanden uafhængige arbejder. 1. del af H. Wiese: *Der Rinderhandel im nordwesteuropäischen Küstengebiet vom 15. Jh. b. z. Beginn des 19. Jhs.* 2. del af J. Böltz: *Die Rindviehhaltung im oldenburgisch-ostfriesischen Raum vom Ausgang des 16. Jhs. b. z. Beginn des 19. Jhs.* Da studeavl og studehandel står i snæver økonomisk forbindelse, supplerer de to arbejder hinanden fortræffeligt og skaber en god balance i bogen. Danmark udgør med Holsten, Oldenburg og de frisiske landskaber det væsentligste studeavlsområde, der forsynede de nordvesttyske og hollandske aftagercentre i disse århundreder, hvor de to erhvervsgrønter spillede den største økonomiske rolle for dansk erhvervsliv. Bogen har således bud til en dansk læserkreds, såvel den 1. del, hvor dansk eksport får en indgående behandling, som også 2. del, hvor avlen i de nordvesttyske områder giver incitament til en parallellisering med danske forhold.

Med Heinz Wieses afsnit trykkes hans dissertation fra Göttingen 1963, som derved bliver delagtiggjort en